

Arbejdsgruppen om dimensionering af den lægelige videreuddannelse, Danske Regioner

Høringssvar om dimensionering af speciallægeuddannelsen 2013-2017

Dato 21.9.2011

Dorthe Koed Pedersen/DH

Tel. 7841 0762

dorthe.holm@stab.rm.dk

Hermed Region Midtjyllands bidrag til det videre arbejde med at udforme et fælles høringssvar fra de fem regioner til Sundhedsstyrelsen om dimensionering af speciallægeuddannelsen.

Side 1

Dette notat indeholder Region Midtjyllands svar vedrørende det generelle, ligesom det fremhæves, for hvilke specialer der ønskes en ændret dimensionering. For specialer, hvor dimensioneringen ikke er kommenteret eksplicit nedenfor, henstilles til at dimensioneringen af hoveduddannelsesforløb og ratioen mellem introduktions- og hoveduddannelsesforløb fortsætter uændret. Høringssvaret er udarbejdet på grundlag af høringssvar fra Region Midtjyllands specialeråd og hospitalsledelser. Svarene fra specialerådene vedlægges som bilag.

Høringssvaret afgives under forudsætning af aftaler og gældende planer i Region Midtjylland herunder hospitalsplan, akutplan og specialeplan.

Tæt på balance

Det generelle billede er, at den store indsats, som specialer, afdelinger og hospitaler har ydet for at øge uddannelseskapaaciteten har båret frugt: Den aktuelle dimensionering, der forventes at indebære 1,5 % årlig vækst i udbuddet af speciallæger, vurderes at være passende i langt de fleste specialer – og overordnet set. Dette står i modsætning til tidligere, hvor der var udpræget speciallægemangel og dermed behov for at udvide uddannelseskapaaciteten. Der er altså nu behov for i store træk at bevare den gældende dimensionering, med mindre justeringer. Derimod er der risiko for, at hvis man foretager større ændringer i dimensioneringen af speciallægeuddannelsen, genopstår tidligere tiders ubalancer på arbejdsmarkedet for speciallæger.

Afdæmpning af efterspørgsel

Der er ikke udsigt til, at den overordnede økonomiske ramme vil ændre sig fremover, så Region Midtjylland har ikke mulighed for at lade antallet af ansatte speciallæger vokse væsentligt. Regionen finder det derfor nødvendigt, at den fremtidige vækst dæmpes, således at den kan rummes inden for den forventede vækst i udbud på 1,5 % årligt jf. Sundhedsstyrelsens udbudsprognose.

De foregående fem år har væksten i antal ansatte speciallæger i Region Midtjylland udgjort ca. 5 % årligt. En del af denne vækst har været betinget af et efterslæb med udbedring af foregående års speciallægemangel. Det er nødvendigt at undgå fornyet speciallægemangel, og som nævnt forventes den økonomiske ramme at sætte snævre rammer for muligheden for at ansætte flere speciallæger de kommende år. Det er derfor nødvendigt at prioritere, og vælge hvilket serviceniveau, regionen kan tillade sig at have på de forskellige områder.

Da væksten således ikke kan fortsætte med at stige, ønsker Region Midtjylland en målrettet indsats for at dæmpe stigningen i efterspørgslen efter speciallæger via opgaveflytning og effektivisering. Regionen opfordrer til at styrke arbejdet med, hvordan regionerne i praksis kan flytte opgaver mellem personalegrupper, og hvordan regionerne kan dele de erfaringer, de har med dette. Dette gælder også overførsel af opgaver fra speciallæger til yngre læger. Sidstnævnte kan med fordel indgå yderligere som en aktiv arbejdskraft, realiseret ved at arbejdstilrettelæggelsen tager udgangspunkt i både yngre lægers ressourcer og uddannelsesmål. Hensigten er at afdæmpe stigningen i forbruget af speciallæger, ikke at reducere antal ansatte speciallæger. Det er Regionens opfattelse, at der ikke er opnået tilstrækkeligt udbytte i driften af den store udvidelse i antallet af uddannelsesstillinger til læger de foregående år.

Regionale forskelle

Der er fortsat væsentlige forskelle mellem de lægelige arbejdsmarkeder i det øst- og vestlige Danmark. Der bør tages højde for dette i udarbejdelsen af dimensioneringsplanen. Hvis der på nationalt plan vurderes behov for at reducere uddannelseskapaciteten, kan det for en del specialer med fordel ske i det østlige Danmark, hvor der typisk i dag er et større udbud af speciallæger. Undtagelsen er de specialer, hvor uddannelseskapaciteten nedenfor ønskes reduceret. I forlængelse af dette opfordres der til, at ratioen mellem antal introduktions- og hoveduddannelsesforløb i dimensioneringsplanen fortsat angives med et interval. Dette levner plads til variation mellem regionerne, i overensstemmelse med deres forskellige rekrutteringsmuligheder, og tillader hurtig tilpasning til en ændret regional rekrutteringssituation i det enkelte speciale.

Sundhedsstyrelsens prognose for udbuddet af læger fra 2010 skelner ikke mellem forskellige dele af landet. I praksis er landet dog i høj grad delt i mindst to lægelige arbejdsmarkeder, nemlig øst og vest for Storebælt. Den manglende regionale opdeling af prognosen betragtes derfor som en væsentlig mangel, der forringer muligheden for at vurdere behovet for færdiguddannede speciallæger i de forskellige dele af landet. Derfor mener Region Midtjylland, at Danske Regioner i sit høringssvar skal forudsætte en regional opdeling ved fremtidige justeringer af prognosen.

Fleksibilitet

Dette høringssvar kommer med et bud på det fremtidige behov for speciallæger, der som indledningsvist nævnt bygger på den aktuelle speciale- og hospitalsplanlægning mv., der er under implementering i Region Midtjylland. Det kan imidlertid være vanskeligt at fremskrive efter-

spørgselsudviklingen for et meget dynamisk hospitalsvæsen. Derfor er der behov for frihedsgrader ved implementeringen af dimensioneringsplanen.

Akutafdelinger

I Region Midtjylland er implementeringen af akutafdelingerne ikke tilendebragt. Der er således endnu ikke et endeligt overblik over, hvilke speciallæger, der skal dække akutafdelingerne, med hvilken type vagt. Ligeledes er uddannelsen af akutmedicinere i gang, men der ikke fuld klarhed over, hvilke specialer akutmedicinerne fremover vil komme fra. Derfor er der ikke det fulde overblik over, hvad akutafdelingernes etablering betyder for efterspørgslen efter speciallæger, og dermed dimensioneringen, i de enkelte specialer.

Hvis det dominerende princip bliver, at akutafdelingens faste personale behandler patienterne, vil det være af betydning for dimensioneringen, hvilke speciallæger, der bliver ansat i akutafdelingerne. Hvis speciallægerne overvejende tilkaldes fra andre afdelinger, vil det også have en betydning, men antageligt en anden. I Region Midtjylland forventes det, at alle patienter skal tilses af en speciallæge inden for kort tid efter ankomst til akutafdelingen. Det er således centralt at være opmærksom på akutområdet, og følge udviklingen nøje.

Hvis der eksempelvis bliver en tendens til, at mange anæstesiologer bliver akutmedicinere, vil der formodentligt blive behov for øget dimensionering i specialet. Omvendt hvis eksempelvis ortopædkirurgerne ikke kommer til at dække akutafdelingerne i samme omfang, som de tidligere har dækket skadestuerne, så kan der blive behov for at nedjustere dimensioneringen af specialet. Det vi ved med nogenlunde sikkerhed, er at der bliver behov for flere geriatere på det akutte område betinget af et stigende antal ældre patienter. Desuden ser der ud til at være en overvægt af interesse for uddannelsen i akutmedicin blandt anæstesiologer og intern medicinere. Dette er dog vurderet på et spinkelt grundlag, og der kan vise sig en bredere interesse for det akutte område. Generelt ser Region Midtjylland gerne, at der bliver en bred sammensætning af speciallæger fra forskellige specialer i akutafdelingerne.

Specialer hvor dimensioneringen anbefales øget

Der er som nævnt enkelte specialer, hvor der er behov for at justere dimensioneringen af speciallægeuddannelsen. I de specialer, hvor der endnu er ubesatte hoveduddannelsesstillinger, ønskes det, at udvidelsen først sker, når flere stillinger kan besættes. Argumentet for dette er, at en udvidelse i specialer med rekrutteringsproblemer kan give en skæv geografisk fordeling.

Psykiatri

Der er en betydelig mangel på speciallæger i Psykiatri i Region Midtjylland. Nu opleves imidlertid en stigende søgning til specialet, og derfor forventes det, at flere uddannelsesforløb kan besættes fremover. Således foreslås en forøgelse i antal hoveduddannelsesforløb.

Neurologi

Der er mangel på speciallæger i Neurologi, og det forventes der også at være på længere sigt. Derfor ønskes en højere dimensionering af hoveduddannelsen. Den igangværende vurdering af funktionsplanlægningen i Neurologi i Region Midtjylland kan dog ændre dette.

Intern medicin: geriatri

I specialet Geriatri anbefales yderligere hoveduddannelsesforløb i regionen. Baggrunden er en aktuel og forventet mangel på speciallæger i specialet, samtidig med at geriaterne forventes at spille en større rolle i takt med udviklingen af det akutte område. Den ændrede demografi med stadigt flere ældre patienter vil også øge behovet for specialet. Søgningen til specialet er bedre end tidligere. Forøgelsen af dimensioneringen kan foretages i takt med at rekrutteringssituationen forhåbentligt forbedres.

Diagnostisk radiologi

I Region Midtjylland er der aktuelt mangel på speciallæger i Diagnostisk radiologi, og det forventes der også at være fremover. Der vil være en øget efterspørgsel, blandt andet på grund af krav om hurtig udredning. Derfor ønskes dimensioneringen øget, i takt med at der forhåbentligt besættes flere uddannelsesstillinger fremover.

Patologisk anatomi og cytologi

Der er mangel på patologer, og dette forventes også fremover. Samtidigt er der en stigende søgning til specialet. Efterspørgslen forventes øget, blandt andet på grund af folkeundersøgelser såvel som mere individualiseret behandling. På denne baggrund foreslås uddannelseskapa- citeten forøget, i takt med at flere uddannelsesstillinger kan besættes.

Almen medicin

Der er aktuelt en mindre mangel på speciallæger, således at der er nok i den østlige del af regionen, mens det er svært at få praktiserende læger til den vestligste del af regionen. Efterspørgslen forventes at vokse let fremover, på grund af befolkningstilvækst, flere ældre borgere og ændring af opgavedeling. Desuden søger flere almen medicinere ansættelse uden for specialet, blandt andet i psykiatrien, og det kan tænkes, at nogle vil søge stillinger i akutafdelingerne. Således anmodes om, at dimensioneringen af hoveduddannelsen øges, når det er muligt at besætte stillingerne i det vestligste Midtjylland.

Klinisk mikrobiologi

Der har været ubesatte hoveduddannelsesforløb i Klinisk mikrobiologi i Region Midtjylland, og en relativt stor andel fortsætter ikke i hoveduddannelse efter gennemført introduktionsforløb. Derfor ønskes det, at ratio mellem introduktions- og hoveduddannelsesforløb øges.

Anæstesiologi

Der er mangel på speciallæger i Anæstesiologi på nogle hospitaler i regionen. Desuden forventes øget efterspørgsel, blandt andet på det præhospitale område. På denne baggrund ønskes en mindre forøgelse af uddannelseskapa- citeten.

Specialer hvor dimensioneringen anbefales reduceret

Ligesom der er enkelte specialer, der ønskes opdimensioneret, er der også enkelte, hvor di- mensioneringen anbefales reduceret.

Gynækologi og obstetrik

Region Midtjylland er i gang med at reducere antallet af fødesteder, og dermed bliver der be- hov for færre vagtlag. Der er i dag et lille overskud af speciallæger i regionen, og behovet for

speciallæger forventes på sigt at være lavere end i dag. Således foreslås det, at antallet af hoveduddannelsesforløb reduceres.

Intern medicin: nefrologi

Aktuelt er der balance mellem udbuddet af og efterspørgslen efter speciallæger i Nefrologi. Der er imidlertid en forventning om, at der på sigt vil være overudbud, og derfor anmodes om en reduktion fra 5 til 3 årlige hoveduddannelsesforløb i videreuddannelsesregionen.

Neurokirurgi

Der er overskud af speciallæger i Neurokirurgi i Region Midtjylland, og det forventes der også at være fremover, hvis ikke dimensioneringen reduceres. Baggrunden er blandt andet omlægning af afdelinger og behandlinger. Derfor bedes dimensioneringen for hoveduddannelsen reduceret.

Thoraxkirurgi

Der har været et uventet fald i aktiviteten inden for hjertekirurgien. På den baggrund er dimensioneringen tidligere reduceret til 1 årligt hoveduddannelsesforløb i Videreuddannelsesregion Nord. Dette foreslås fastholdt. Men med baggrund i den ekstraordinære situation, der aktuelt er i specialet, anbefales det derudover, at der frem til 2013 holdes en pause med besættelse af både introduktions- og hoveduddannelsesforløb.

Kirurgi

Efterspørgslen efter speciallæger i Kirurgi påvirkes af faktorer som bl.a. indførelsen af befolkningsscreening for kolorektalcancer, fagområdedækning af vagten og introduktion af nye behandlingsmetoder. Den nuværende dimensionering forventes imidlertid at skabe større udbud af speciallæger, end der er behov for i regionen. Derfor indstilles til en reduceret dimensionering.

Opsummering

Nedenstående tabel 1 viser Region Midtjyllands ønsker om ændring af dimensioneringen.

Tabel 1. Oversigt over specialer, hvor dimensioneringen ønskes ændret

Speciale	Ubesatte hoveduddannelsesforløb 2010*	Aktuel dimensionering hoveduddannelse*	Ønsket dimensionering hoveduddannelse 2013-17*	Aktuel dimensionering introduktionsuddannelse*	Ønsket dimensionering introduktionsuddannelse 2013-17*
Almen medicin	12	79	Øget**	95-159	Uændret ratio
Anæstesiologi	0	18	Øget	27-36	Uændret ratio
Diagnostisk radiologi	2	12	Øget**	22-27	Uændret ratio
Gynækologi og obstetrik	1	12	10	16-21	Uændret ratio
IM: geriatri	2	4	Øget**	Fælles intern medicinsk introduktionsuddannelse	Uændret ratio
IM: nefrologi	0	5 (kun realiseret 4)	3		
Kirurgi	0	11	Reduceret	22-38,5	Uændret ratio
Klinisk mikrobiologi	1 (2009) 0 (2010) 1 (2011)	2	Uændret	4-5	Øget ratio
Neurokirurgi	0	2	1	3-4	Uændret ratio
Neurologi	4	8	12**	13-17	Uændret ratio
Patologisk anatomi og cytologi	2 (2009) 1 (2010) 2 (2011)	5 (7 opslås)	Øget**	10-15	Uændret ratio
Psykatri	11	17 (16 realiseret)	18**	34-51	Uændret ratio
Thoraxkirurgi	0	1	Uændret, men midlertidig pause	1,5-2	Uændret ratio

Note: Felter hvor der ikke ønskes ændring, er markeret med grå baggrund.

*: Videreuddannelsesregion Nord

** : Når rekrutteringsmulighederne forbedres

Bilag: Høringssvar fra Region Midtjyllands specialeråd